

Täysistunto

Torstai 7.5.2026 klo 16.00—21.46

17. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025

Kertomus K 23/2025 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsitteilyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.36 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Finanssipolitiikan valvonnan raportti vuodelta 2025 sisältää arvion hallituksen finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttamisesta, valtiontalouden kehysten noudattamisesta sekä suhdannetilanteesta ja finanssipolitiikan mitoituksesta. Raportissa tarkastellaan myös valtiovarainministeriön talousennusteen realistisuutta ja EU:n finanssipolitiikan sääntöjen noudattamista.

Hallituksen talous- ja finanssipolitiikka on ollut valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan pääosin oikeansuuntaista. Sekä tarkastusviraston että valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan hallituksen finanssipolitiikka kiristyi selkeästi vuonna 25. Asiantuntijoiden mukaan finanssipolitiikan kiristyminen osui melko heikkoon talouden suhdanteeseen, mutta on epätodennäköistä, että hallitus olisi voinut ajoittaa finanssipolitiikkaa kiristäviä toimia olennaisesti nyt nähtyä paremmin. Hallituksen päätösperäiset finanssipolitiikkaa keventävät toimet ovat toisaalta heikentäneet julkista taloutta. Välittömien verotulojen kasvu hidastuu vuonna 26 ansiotuloveron kevennyksen vuoksi ja vuonna 27 yhteisöveroalennuksen vuoksi.

Tarkastusvirasto kiinnittää raportissaan huomiota siihen, että laskennallisessa julkisen talouden 10 miljardin sopeutuskokonaisuudessa ei ole huomioitu hallituksen samanaikaisesti tekemiä julkista taloutta heikentäviä toimia. Eri tahojen esittämät arviot sopeutuksen julkista taloutta vahvistavasta nettovaikutuksesta vaihtelevat viraston esittämästä 3,5 miljardista eurosta noin 6—7 miljardiin euroon vuonna 27. Valiokunta kiinnittää huomiota tämänkaltaisiin arviointeihin liittyvään epävarmuuteen.

Kuluvan vaalikauden sopeustoimista huolimatta hallituksen asettamia tavoitteita julkisen talouden tasapainottamisesta ja velkasuhteen kasvun taittamisesta vuoteen 27 mennessä ei tulla saavuttamaan. Tilastokeskuksen kevään 26 ennakkotietojen mukaan julkisyhteisöjen EDP-velka oli vuoden 25 lopussa jo 88,5 prosenttia, ja ennusteiden mukaan se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2026 vp

nousee kuluvana vuonna yli 90 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kriisien aikana velan kasvu on asiantuntijoiden mukaan ollut nopeampaa kuin normaalioloissa, ja velka on myös jäänyt korkealle tasolle.

Jatkuva velkaantuminen on valiokunnan mielestä erittäin huolestuttavaa. Valiokunta katsoo, että pitkään jatkunut tilanne edellyttää määrätietoisia ja pitkällä aikavälillä vaikuttavia toimia velkaantumisen taittamiseksi.

Julkista taloutta vahvistavien meno- ja tulotoimien lisäksi hallitus on toimeenpannut työvoiman tarjonnan kannustimien parantamiseen tähtäviä toimia. Työnteon kannustimia lisäävät toimet voivat edistää työllisyyttä, jos työllä on kysyntää. Heikko suhdannetilanne on johtanut siihen, ettei työvoiman kysyntää ole ollut riittävästi. Vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistäminen puolestaan edellyttää konkreettisia työn etsintää ja löytymistä helpottavia toimia. Valiokunta pitää näitä näkökohtia tärkeinä ottaa huomioon työllisyystoimien suunnittelussa ja toimeenpanossa tulevina vuosina.

Hallitusohjelman laatimisen jälkeen talouden suhdanne on ollut heikko. Suhdannekäännöne ja talouden toipuminen ovat viivästyneet, kun talous on kohdannut useita peräkkäisiä kriisejä, viimeisimpänä Yhdysvaltojen ja Israelin hyökkäys Iraniin helmikuun lopussa ja erityisesti Hormuzinsalmen tilanne. Keväällä 26 riskit ennusteita huonommasta kehityksestä ovat asiantuntijoiden mukaan jälleen huomattavia.

Talouden tilannekuvan seuraaminen ja päivittäminen muuttuvassa ympäristössä on valiokunnan mielestä erityisen tärkeää. Julkisen talouden vakauttamiseksi sopeutustoimia on välttämätöntä tehdä myös jatkossa, mutta toimenpiteiden vaikutuksia tulee aina arvioida pitkällä aikavälillä. Valiokunta katsoo myös, että julkisen talouden vakauttamisessa on tärkeää kiinnittää huomiota suhdanneluonteisten tekijöiden sijasta Suomen pysyviin ongelmiin. Heikon suhdannekehityksen lisäksi Suomen talouskehitystä ovat jo vuosikymmenien ajan hidastaneet pitkän aikavälin rakenteelliset ongelmat, kuten tuottavuuden kasvun pysähtyminen ja väestön ikääntymisen myötä heikkenevä huoltosuhde. Julkiset menot ovat olleet tuloja suuremmat jo lähes 20 vuotta suhdanteesta riippumatta. Tämä korostaa valiokunnan mielestä tarvetta pitkäjänteiselle, julkisen talouden kestävyyttä vahvistavalle talous- ja finanssipolitiikalle. Nykyisellään puskuria tulevia kriisejä varten ei juuri ole, ja samanaikaisesti olisi ensiarvoisen tärkeää kyetä turvaamaan tulevan kasvun edellytykset. Tulevan kasvun turvaaminen edellyttää panostuksia erityisesti koulutukseen ja tutkimukseen. Valiokunta on toistuvasti kiinnittänyt näihin näkökohtiin huomiota.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nostettiin esiin myös tekoälyn merkitys tulevan kasvun kannalta. Valiokunta katsoo, että tekoälyn tuomat mahdollisuudet on erittäin tärkeää hyödyntää täysimääräisesti. Tästä on tärkeää huolehtia myös kuntien ja hyvinvointialueiden toiminnassa. Suomen kaltaisella pienelle ja avoimelle taloudelle keskeinen kysymys on se, miten korkeakoulujen ja yritysten kykyä hyödyntää pääosin muualta tuotettua tekoälyteknologiaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnassa voidaan vahvistaa.

Julkisen talouden vahvistaminen edellyttää johdonmukaista vaalikaudet ylittävää lähentymistä. Siksi on hyvä, että syksyllä 25 saavutettiin parlamentaarinen sopu niin sanotusta velkajarrusta eli kansallisesta finanssipoliittisesta säännöstä. Valiokunta katsoo, että uuden sääntelyn toimeenpanossa tulee huolehtia siitä, että laissa talouspolitiikan arviointineuvostosta edellytetty finanssipolitiikan valvojan riippumattomuus ja tiedonsaanti tosiasiallisesti toteutuvat. Finanssipolitiikan valvojan tulee myös aktiivisesti toimia vahvan roolinsa mukaisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2026 vp

Valiokunnan päätösehdotus: Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 23/2025 vp johdosta. Valiokunnan kannanottoehdotus: Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.43 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö on tässä erittäin tärkeä dokumentti siitä, miten nämä sopeutustoimet ja valtiontalouden tasapainottaminen ovat tällä hallituskaudella tähän mennessä onnistuneet. Tavoitteeksi asetettiin alijäämäksi korkeintaan yksi prosentti suhteessa bruttokansantuotteeseen ja se, että velkasuhde vakautuu vaalikauden lopussa. Ne luvut velkasuhteesta olivat sellaisia, että siellä olisi noin 82 prosentin luokkaa tämä velkasuhdetavoite, ja nyt ollaan 88,5 prosentissa, ja nousua on koko ajan näkyvissä — 90 prosentin raja rikotaan aivan kohta. Alijäämälle oli tämä yhden prosentin tavoite, ja nyt liikutaan tämän raportin mukaan noin 3,9 prosentissa, eli ollaan todella, todella kaukana näitten keskeisten tavoitteitten osalta.

No sitten siitä, miten tässä näitä sopeutustoimia arvioidaan: niiden kokonaisuudessa puhutaan 10 miljardista eurosta sopeutustoimien määrässä. Täällä on puhuttu nettovaikutuksissa noin 6,5 miljardista, ja niistäkin sitten pitää ottaa tämä 2 miljardia euroa työllisyyden vaikutusta, joka on epämääräinen. Se tarkoittaa sitä, että pitäisi se 100 000 uutta työllistää, ja sitä ei tämän vaalikauden loppuun mennessä tule. Myöskin hyvinvointialueiden miljardin euron säästö on epävarmuuden vuoksi jätetty pois, eli ollaan siellä 3,5 miljardissa eurossa eli varsin kaukana siitä tavoitteesta, missä piti olla.

Kokonaisuutena näissä kasvuluvuissa, mitä täällä ennustettiin, kasvua ovat hidastaneet nämä sopeutustoimet ja sitten tietenkin nämä maailman kriisit, Hormuzinsalmet ynnä muut. Ne ovat hidastaneet näitä kasvulukuja. Se kasvu on meillä se ydinkysymys nyt sitten jatkossa, että miten me pystytään rakentamaan kasvua tästä eteenpäin. Edustaja Ojala-Niemi tässä hyvin kuvasi osaa niistä keinoista, mistä se kasvu jatkossa syntyy. Työvoiman tarjontaa meillä on nytten todella vahvasti: yli 400 000, jos otetaan palveluissa olevat mukaan; 350 000 työtöntä työnhakijaa. Että tarjontaa olisi, mutta niitä avoimia työpaikkoja meillä on todella vähän.

Eli tässä mielessä kyllä tämä raportti kertoo tämänhetkisen tilanteen. Toivottavasti saadaan talouskasvua aikaan ja sitten oikeudenmukaisempaa sopeutusta, että päästään parempiin tuloksiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 23/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.